

GORZOWSKIE

WIADOMOŚCI
KOŚCIELNE

ORGAN URZĘDOWY
KURII BISKUPIEJ
GORZÓW 1961
SIERPIEŃ

Całość nowych przepisów liturgicznych mszalnych i brewiarzowych
w tłumaczeniu polskim zawarta w miesięcznikach: lipiec, sierpień
i wrzesień.

Gorzowskie Wiadomości Kościelne

Organ Urzędowy Kurii Biskupiej

Rok 5

Gorzów, SIERPIEŃ 1961 r.

600-9408/6

Q) MODLITWY

246. Modlitwę odmawia się na końcu każdej Godziny w miejscu wskazanym w Ordynarium. Wyjątek stanowi Jutrznia, gdy odmawia się ją łącznie z Laudes.

247. W odmawianiu chórowym i wspólnym przed modlitwa mówi się Dominus vobiscum, na co się odpowiada Et cum spiritu tuo. Ci, którzy odmawiają Oficjum samotnie oraz nie posiadający święceń diakonatu, mówią, jeżeli tego wersetu jeszcze nie było, Domine, exaudi orationem meam, na co odpowiada się Et clamor meus ad te veniat. Następnie mówi się Oremus i dołącza się modlitwę.

I tak w odmawianiu samotnym zawsze zamiast Dominus vobiscum mówi się Domine, exaudi orationem meam, jak wyżej.

248. W Prymie i Kompletie modlitwa zmienia się tylko w Oficjum Dnia Zadusznego, w Prymie tylko w Trzy Dni Święte. W innych Godzinach odmawia się modlitwę umieszczoną w Laudes; w Nieszporach dni powszednich W. Postu i okresu Męki Pańskiej jest jednak modlitwa własna.

249. Modlitwę Oficjum dnia zawsze odmawia się pod jej zakończeniem, z zachowaniem przepisu zawartego w n. 110 a. Spośród modlitw należących do wspomnień zakończą się tylko ostatnia; Oremus mówi się przed każdą modlitwą.

R) WSPOMNIENIA

250. Wspomnienia robi się według zasad podanych w rubrykach ogólnych nn. 106—114.

251. Wspomnienia umieszcza się po modlitwie Oficjum dnia; wspomnienie składa się z antyfony przeznaczonej do Benedictus lub do Magnificat w Oficjum wspomnianym, z wersetu, który ją poprzedza i z modlitwy, z zachowaniem przepisu n. 110 c.

252. Dla wspomnienia Oficjum niedzieli, dnia powszedniego i wigilii Wniebowstąpienia, antyfonę i werset bierze się z Proprium de Tempore, Psalterza lub Ordynarium, modlitwę zaś z Proprium de Tempore; dla wspomnienia oktawy Bożego Narodzenia lub Oficjum Świętych, antyfonę, werset i modlitwę bierze się z Proprium lub Commune; dla wspomnienia wigilii 2 i 3 klasy antyfonę i werset bierze się z Psalterza, orację zaś z Proprium.

253. Przy robieniu wspomnień należy zwrócić uwagę, aby:

- a) w tej samej Godzinie nie powtarzała się dwukrotnie ta sama antyfona;

- b) w tym samym wspomnieniu antyfona i werset nie składały się z tych samych słów.

254. Jeżeli w Laudes trzeba zrobić jedno wspomnienie, i wypada wziąć antyfonę i werset z tego samego Commune, z którego zostały użyte w Oficjum dnia, jako wspomnienie odmawia się antyfonę i werset z I Nieszporów.

255. Jeżeli w Laudes trzeba zrobić dwa wspomnienia i wypada wziąć antyfonę i werset z tego samego Commune:

- a) jako pierwsze wspomnienie odmawia się antyfonę i werset z Laudes;

b) jako drugie, antyfonę i werset z I Nieszporów.

256. Jeżeli w Laudes trzeba zrobić dwa wspomnienia i wypada wziąć antyfonę i werset z tego samego Commune, z którego zostały użyte w Oficjum dnia:

- a) jako pierwsze wspomnienie odmawia się antyfonę i werset z I Nieszporów; O

b) jako drugie antyfonę i werset z II Nieszporów.

257. W związku z treścią nn. 253—256 należy pamiętać, że:

- a) jeżeli jest ta sama antyfona w I i II Nieszporach, jako drugie wspomnienie odmawia się antyfonę z Laudes, lub w końcu pierwszą antyfonę z trzeciego Nokturnu;

b) w tej samej Godzinie tekst antyfony może służyć jako werset w drugim wspomnieniu wziętym z tego samego Commune;

- c) antyfonę Euge, serve bone, występującą w Laudes z Commune Confessoris Pontificis uważa się za identyczną z podobną antyfoną występującą w Laudes z Commune Confessoris non Pontificis.

258. Jeżeli modlitwa święta, którego Oficjum się odprawia i tego, które się wspomina jest taka sama, modlitwę wspomnienia zmienia się na inną z tego samego lub podobnego Commune.

259. Jeżeli w jakiejś Godzinie nie można użyć jako wspomnienia antyfon i wersetów własnych, nie przenosi się ich, lecz opuszcza.

S) PROŚBY (PRECES)

260. Prośby (Preces) odmawia się tylko w Oficjach z okresu liturgicznego (de Tempore) i to:

- a) w Laudes i Nieszporach środy i piątki Adwentu, W. Postu i Męki Pańskiej;

b) w Laudes i Nieszporach środy i piątku Suchych Dni wrześniejących;

c) w Laudes sobót Suchych Dni, z wyjątkiem soboty w oktawie Zesłania Ducha Świętego.

ROZDZIAŁ VI

PORZĄDEK ŻEGNANIA SIĘ, STANIA, KLĘCZENIA I SIEDZENIA PRZY ODMAWIANIU OFICJUM BOŻEGO

261. To co mówi się tutaj o znaku krzyża i postawie ciała przy odmawianiu Oficjum Bożego, obowiązuje w odmawianiu chórowym i wspólnym; wypada zaś, aby odmawiający Oficjum samotnie zastosowali się do przepisów o żegnaniu się.

wigilii Wniebowstąpienia we wszystkich godzinach na orację i następujące ewentualnie wspomnienia; hebdomadariusz jednak stoi;

- e) na antyfonę końcową o N. Maryi P. po Komplecie, z wyjątkiem soboty i niedzieli oraz całego okresu wielkanocnego, hebdomadariusz jednak stoi odmawiając orację;
- f) w pewnych innych szczególnych okolicznościach, co zaznaczono na właściwych miejscach.

268. Wszyscy siedzą:

- a) na każdej Godzinie, od zaintonowania pierwszego psalmu aż do powtórzenia antyfony ostatniego psalmu;
- b) na Jutrzni, na lekcje i responsoria, z wyjątkiem czytania tekstu ewangelii przed homilią;
- c) na Prymie, gdy czyta się Martyrologium, chyba że postanowiono inaczej.

CZEŚĆ TRZECIA RUBRYKI OGÓLNE MSZAŁU RZYMSKIEGO

ROZDZIAŁ I POJĘCIA I ZASADY OGÓLNE

269. Najświętsza Ofiara Mszy św., odprawiana według prawa i rubryk, jest aktem publicznego kultu składanego Bogu w imieniu Chrystusa i Kościoła. Dlatego należy unikać nazwy „Msza prywatna”.

270. Msza z Oficjum Bożym stanowi szczyt całego kultu chrześcijańskiego. Dlatego Msza zasadniczo powinna się zgadzać z Oficjum dnia.

Istnieją jednak także Msze nie zgadzające się z Oficjum, mianowicie wotywnie i za zmarłych.

271. Są dwa sposoby odprawiania Mszy: Msza ze śpiewem (*Missae in cantu*) i Msza czytana (*Missae lecta*). Msza nazywa się ze śpiewem (*in cantu*) jeżeli odprawiający kapłan rzeczywiście śpiewa te, części które według rubryk powinien śpiewać; w przeciwnym razie nazywa się czytana.

Msza ze śpiewem (*Missae in cantu*), jeżeli odprawia się ją z udziałem diakona i subdiakona nosi nazwę Mszy uroczystej (*Missae solemnis*). Jeżeli odprawia się ją bez diakona i subdiakona, nazywa się Mszą śpiewaną (*Missae cantata*).

Msza uroczysta, którą odprawia biskup lub inni mający tę władzę z obrzędami przepisanyymi w księgach liturgicznych, nazywa się Mszą pontyfikalną (*Missae pontificalis*).

272. Msza z natury swojej wymaga, aby wszyscy obecni w niej uczestniczyli w sposób właściwy.

Należy tak kierować rozmaitymi sposobami czynnego uczestnictwa wiernych w Najświętszej Ofierze Mszy, aby usunąć niebezpieczeństwo jakiegokolwiek nadużycia i osiągnąć główny cel tego uczestnictwa, mianowicie pełniejsza chwałę Boga i zbudowanie wiernych.

To czynne uczestnictwo wiernych szerzej omówiła Instrukcja o muzyce sakralnej i liturgii, wydana przez św. Kongregację Obrzędów dnia 3 września 1958 roku.

273. Rubryki, które następują, odnoszą się tak do Mszy ze śpiewem (*in cantu*), jak do Mszy czytanych, chyba że wyraźnie zastrzeżono co innego.

262. Szczegółowe zasady odnoszące się do hebdomadariusza i śpiewaków zawierają ceremoniały; dlatego tutaj podaje się tylko te, które odnoszą się do wszystkich uczestników chóru („chorales”).

263. Wszyscy czynią znak krzyża od czoła do piersi i od lewego do prawego ramienia:

- a) na początku wszystkich Godzin, gdy mówi się: Deus, in adiutorium;
- b) na werset Adiutorium nostrum;
- c) na rozgrzeszenie ogólne Indulgentiam po Confiteor w Komplexie;
- d) na początku kantyków Benedictus, Magnificat oraz Nunc dimittis;
- e) na błogosławieństwo przy końcu Prymy i Kompletu;
- f) na werset Divinum auxilium przy końcu Oficjum Bożego.

264. Znak krzyża na ustach czyni się na początku Jutrzni na słowa: Domine, labia mea aperies.

265. Znak krzyża na piersiach czyni się na słowa Converte nos w Komplexie.

266. Wszyscy stoja:

- a) na początku każdej Godziny, aż do zaintonowania pierwszego wersetu każdego psalmu;
- b) gdy odmawia się hymny i kantyki ewangeliczne;
- c) na Jutrzni także na invitorium z psalmem i od końca ostatniej antyfony każdego Nokturnu aż do pierwszego błogosławieństwa przed lekcjami włącznie, oraz w czasie czytania ewangelii przed homilią;
- d) na Laudes i na Nieszporach także od końca antyfony po ostatnim psalmie aż do końca, chyba że trzeba kleknać na prośby albo na modlitwę zgodnie z rubrykami;
- e) na Prymie, od końca antyfony aż do końca Godziny, z wyjątkiem czytania Martyrologium oraz modlitwy, jeżeli trzeba na nią kleknać;
- f) na Tercji, Sekście i Nonie od końca antyfony aż do końca Godziny, chyba że trzeba kleknać na modlitwę;
- g) na Komplexie, od końca antyfony po psalmach aż do końca Godziny, chyba że trzeba kleknać na modlitwę;
- h) na intonację antyfon w Jutrzni, Laudes i Nieszporach śpiewanych zgodnie ze zwyczajem;
- i) na antyfonę końcową o N. Maryi P., po Komplexie w soboty i niedzielę, chociażby nie odprawiano Oficjum niedzielnego, oraz przez cały okres wielkanocny.

267. Wszyscy klekają:

- a) na słowa Venite, adoremus et procidamus itd. w psalmie Venite exultemus na początku Jutrzni;
- b) na werset Te ergo quaesumus w hymnie Te Deum;
- c) na prośby (preces), gdy się je odmawia;
- d) w Oficjum powszednim Adwentu, W. Postu i Męki Pańskiej, Suchych Dni wrześniowych oraz wigilii 2 i 3 klasy, z wyjątkiem

ROZDZIAŁ II

KALENDARZ OBOWIAZUJĄCY PRZY ODPRAWIANIU MSZY

274. Mszę należy odprawiać według kalendarza kościoła lub kaplicy, w której się Mszę celebruje, albo miejsca, albo kapłana odprawiającego, albo całego Kościoła, jak to wyjaśnia się niżej.

275. W kościele lub kaplicy publicznej każdy kapłan, tak diecezjalny jak zakonny, jest obowiązany odprawiać według kalendarza tego kościoła lub kaplicy.

To samo obowiązuje w półpublicznej kaplicy głównej seminarium, domu zakonnego, kolegium, szpitala, więzienia i podobnych instytucji.

276. W kaplicach drugorzędnych seminarium, domu zakonnego, kolegium, szpitala, więzienia i podobnych instytucji, każdy kapłan może stosować się albo do kalendarza kaplicy, albo do własnego.

277. W kaplicach prywatnych, oraz odprawiając na ołtarzu przenośnym poza miejscem świętym, każdy kapłan może stosować się albo do kalendarza miejscowego (n. 56 a), albo własnego.

278. Każdy kapłan winien odprawić Mszę ze święta głównego Patrona narodu, kraju lub prowincji, tak kościelnej jak świeckiej, diecezji, miejscowości lub miasta, oraz w rocznicę konsekracji kościoła katedralnego i inne święta obchodzone, chociażby z innego tytułu mógł stosować się do kalendarza własnego.

279. Kaplica na stałe ustanowiona na okrętach jest kaplicą publiczną; należy w niej stosować kalendarz całego Kościoła. Natomiast gdy ktoś odprawia poza taką kaplicą na ołtarzu przenośnym może stosować się albo do kalendarza całego Kościoła, albo do własnego. Podobnie może postępować ten, kto na mocy uprawnienia odprawia w podróży powietrznej, rzecznej lub kolejowej.

280. W diecezjalnych seminariach i kolegiach duchowieństwa powierzonych zakonnikom oraz w seminariach i kolegiach duchowieństwa międzydiecezjalnych, regionalnych i międzynarodowych, także powierzonych zakonnikom, należy stosować ten kalendarz, który obowiązuje we wspólnym odmawianiu Oficjum Bożego (nn. 154—155).

281. W zakonnych kolegiach i domach międzyprovincialnych, narodowych i międzynarodowych, należy stosować kalendarz własny Zakonu lub całego Zgromadzenia (n. 55) dodając tylko święta, o których mowa w n. 57.

282. Kalendarz diecezjalny z dodaniem świąt własnych miejsca i kościoła lub kaplicy należy stosować:

- a) w kościołach katedralnych, chociażby były powierzone zakonnikom;
- b) w kościołach i kaplicach własnych duchowieństwa diecezjalnego, chociażby przylegał do nich chór zakonny, który łączy się z kościołem tylko przez kraty;
- c) w kościołach i kaplicach zakonników obojga płci, którzy nie mają własnego kalendarza, z dodaniem jednak ich świąt własnych i przyznaných;
- d) w kościołach i kaplicach zakonnych, które są powierzone duchowieństwu diecezjalnemu, albo przylega do nich chór kanoników; nie należy jednak stosować kalendarza diecezjalnego, jeżeli kościół lub kaplica jest powierzona jakiemuś pojedynczemu kapłanowi;

e) w kościele lub głównej kaplicy seminarium, chociażby było powierzone zakonnikom, wolno jednak dodać święta, o których mowa w n. 154.

283. Kalendarz zakonny, z dodaniem świąt, o których mowa w n. 57, oraz świąt własnych kościoła lub kaplicy, należy stosować:

- a) w kościołach i głównych kaplicach zakonników, którzy mają własny kalendarz, chociażby były parafialnymi;
- b) w kościołach i kaplicach duchowieństwa diecezjalnego, które powierzone są zakonnikom, albo służą zakonnikom do publicznego odmawiania Oficjum Bożego, chociażby były parafialne; nie należy jednak stosować kalendarza zakonnego, jeżeli kościół lub kaplica jest powierzony jakiemuś pojedynczemu zakonnikowi;
- c) w kościele i kaplicach tercjarzy obojga płci, chociażby odmawiali tylko Małe Oficjum N. Maryi Panny;
- d) w drugorzędnych kaplicach seminarium powierzonego zakonnikom, jeżeli te kaplice służą tylko tym zakonnikom.

284. Kapłan odpowiadający w kościele lub kaplicy, w której zachowuje się inny obrządek, winien zachować kalendarz kościoła lub kaplicy co do świąt, ich stopnia, wspomnień i modlitwy nakazanej. W odprawianiu Mszy winien przyjąć części zmienne tego obrządku, zachowując ceremonie i części stałe własnego obrządku.

ROZDZIAŁ III

MSZA KONWENTUALNA

285. Pod nazwą Mszy konwentualnej rozumie się Mszę, którą codziennie winni odprawiać w łączności z Oficjum Bożym ci, którzy są zobowiązani przez prawo kościelne do chóru.

286. W poszczególne dni należy odprawiać tylko jedną Mszę konwencjonalną, która powinna się zgadzać z Oficjum odmawianym w chórze, z wyjątkiem dni, o których mowa niżej w nn. 289—294.

Pozostaje jednak w mocy obowiązek odprawiania w chórze Mszy fundacyjnych lub z innej prawnej przyczyny.

287. Mszę konwentualną należy odprawiać po Tercji, chyba że przełożony danej społeczności z ważnej przyczyny (gravi de causa) zarządzi odprawienie jej po Sekście lub Nonie.

W wigilię Zesłania Ducha Świętego Mszę konwentualną odprawia się po Nonie.

288. Msza konwentualna w zasadzie powinna być uroczysta lub przynajmniej śpiewana. Gdzie zaś odrębne prawa lub osobne indulty zwalniają od obowiązku uroczystego odprawiania Mszy w chórze, wypada aby członkowie chóru brali bezpośredni liturgiczny udział w czytanej Mszy konwentualnej recytując przynajmniej części stałe. Nie wolno w czasie Mszy konwentualnej chóralnie odmawiać Godzin konicznych.

289. Jeżeli nie ma przeciwnego przepisu, we wszystkie dni powszednie 4 klasy, zamiast Mszy konwentualnej zgadzającej się z Oficjum, można odprawić wspominając bieżący dzień powszedni:

- a) albo Mszę, która odpowiada przypadającemu wspomnieniu w Oficjum dnia;

- b) albo Mszę o Tajemnicy, Świętym lub Błogosławionym, którego wymienia się w tym dniu w Martyrologium lub jego Dodatku zatwierdzonym dla danego kościoła;
- c) albo jedną z Mszy wotywnych, które w Mszale są rozłożone na tydzień na Msze konwentualne;
- d) albo jakakolwiek inną Mszę, która można odprawiać jako wotywną.

290. Poza okresem Wcielenia i wielkanocnym Mszę konwentualną za zmarłych kapłanów, dobrodziejów i innych:

- a) należy odprawić w pierwszy dzień powszedni 4 klasy każdego miesiąca, z wyjątkiem listopada;
- b) można odprawić w pierwszy dzień powszedni 4 klasy każdego tygodnia;
Odprawia się Mszę „codzienną” („quotidiana”) z modlitwą *Deus veniae largitor*.

291. W dni Litani większej i mniejszej, tam gdzie odprawia się procesję lub inne specjalne nabożeństwo błagalne, należy odprawić Mszę konwentualną, Mszę na te rocznice według nn. 363—364.

292. W dniu koronacji Papieża oraz w rocznicę Papieża i Biskupa diecezjalnego w katedrach i kolegiatach odprawia się jako Mszę konwentualną, Mszę na te rocznice według nn. 363—364.

293. W rocznicę śmierci Biskupa ostatnio zmarłego, oraz w rocznicę wszystkich zmarłych, Biskupów i kanoników kościoła katedralnego, którą obchodzi się w ciągu ośmiu dni po Dniu Zaduszny, w kościele katedralnym odprawia się jako Mszę konwentualną, Mszę rocznicową.

294. W rocznicę wszystkich zmarłych jakiegś kapituły Zakonu lub Zgromadzenia obowiązanej do chóru, odprawia się jako Mszę konwentualną, Mszę rocznicową.

295. W Dzień Zaduszny jako Mszę konwentualną odprawia się Mszę podaną w tym dniu jako pierwszą, a uczestnicy chóru mają obowiązek uczestniczyć tylko w niej.

296. W święto Bożego Narodzenia odprawia się w chórze dwie Msze konwentualne, a mianowicie jedną w nocy, a druga w dzień.

297. Gdy Biskup odprawia uroczyste Mszę św. lub jej asystuje; albo gdy w chórze śpiewa się Mszę nie zgadzającą się z Oficjum ze względu na jakąś uroczystość zewnętrzną, członkowie chóru obowiązani uczestniczyć tylko w tej Mszy, chociażby nie ofiarowano jej za dobrodziejów; ten jednak do kogo to należy, winien ofiarować inną Mszę w tej intencji.

ROZDZIAŁ IV

MSZA W NIEDZIELE I DNI POWSZEDNIE

298. Wszystkie niedziele 1 i 2 klasy mają własną Mszę. Jednak niedziele po Objawieniu przeniesione między niedziele 23 i 24 po Zesłaniu Ducha Św. przyjmują antyfony na wejście, na ofiarowanie i na komunię, oraz graduła i Alleluia z jego werselem z 23 niedzieli po Zesłaniu Ducha Świętego, zatrzymując własne modlitwy, epistołę i ewangelię.

299. Podobnie własną Mszę mają wszystkie dni powszednie okresu W. Postu i Męki Pańskiej oraz Suche Dni Adwentu i wrześniowe.

W pozostałe dni powszednie odprawia się Mszę z poprzedniej niedzieli, z niej również czerpie się modlitwy, gdy trzeba wspominać dzień powszedni, chyba, że rubryki przewidują co innego.

300. W soboty Suchych Dni oraz w sobotę „Sitientes”, Mszę w której udziela się wyższych święceń należy odprawić ze soboty, chociażby przypało święto 1 lub 2 klasy.

ROZDZIAŁ V

MSZE ŚWIĄTECZNE

301. Mszą świąteczną w ścisłym znaczeniu (sensu proprio), jest Msza o Tajemnicy, Świętym lub Błogosławionym, która odprawia się zgodnie z porządkiem Oficjum (secundum ordinem Oficii).

302. W szerszym znaczeniu (sensu latioe) Mszami świątecznymi są także:

- a) Msza ze święta 3 klasy, które napotkało przeszkodę ze strony innego święta tego samego stopnia;
- b) Msza ze wspomnienia w Oficjum bieżącego dnia;
- c) Msza o Tajemnicy, Świętym lub Błogosławionym, którego wymienienia się tego dnia w Martyrologium lub jego Dodatku zatwierdzonym dla danego kościoła.

303. Msze świąteczne wymienione w poprzednim numerze cieszą się wszystkimi prawami liturgicznymi, jak gdyby obchodzone święto z całym Oficjum. Jednak:

- a) Mszę ze święta 3 klasy, które napotkało przeszkodę, można odprawić w swoim dniu tylko wówczas, gdy święto przeszkadzające jest również 3 klasy;
- b) Mszę ze wspomnienia w Oficjum bieżącego dnia oraz Mszę o Tajemnicy, Świętym lub Błogosławionym, którego wspomina się tego dnia w Martyrologium lub jego Dodatku zatwierdzonym dla danego kościoła, można odprawić tylko w dniu liturgicznym 4 klasy.

304. Zakazuje się odprawiania Mszy świątecznych w szerszym znaczeniu w kościołach mających tylko jedną Mszę:

- a) ilekroć obowiązuje Msza konwentualna, której nie może odprawić inny kapłan; chyba, że według n. 289 Mszę można odprawić jako konwentualną;
- b) ilekroć w dni Litanii według rubryk należy odprawić Mszę z Dni Krzyżowych (de Regationibus).

305. Co do wyboru formularza Mszy świętej poza Msza konwentualną należy zachować następujące przepisy:

- a) w święta, które znajdują się w Proprium Sanctorum, bierze się Mszę, którą w tym dniu wskazuje Mszał. Jednak zamiast Mszy z Commune, kapłan celebrujący może dowolnie (ad libitum) wybrać Mszę własną tego święta, jeżeli istnieje ona wśród Mszy dla niektórych miejsc (pro aliquibus locis);
- b) w święta, których nie ma w Proprium Sanctorum bierze się Mszę z Commune. Ilekroć w tym Commune jest kilka formularzy, wyboru dokonuje odprawiający kapłan. W każdej Mszy z Commune można odczytać epistolę i ewangelię umieszczone w jakiegokolwiek Mszy z tego Commune, lub na końcu całego Commune.

ROZDZIAŁ VI
MSZE WOTYWNE

A) MSZE WOTYWNE W OGÓLNOŚCI

306. Pod nazwa Mszy wotywniej rozumie się Mszę, której nie odprawia się ani o Oficjum lub wspomnieniach bieżącego dnia, ani o Tajemnicy lub Świętym wspomnianym w tym dniu w Martyrologium.

307. Msza wotywna może być:

- a) o tajemnicach Pańskich;
- b) o Najświętszej Maryi Pannie;
- c) o Aniołach;
- d) o Świętych;
- e) w różnych potrzebach

308. Jako Msze wotywnie o tajemnicach Pańskich można odprawiać:

- a) w całym Kościele:
 - 1) o Najśw. Trójcy;
 - 2) o Najśw. Imieniu Jezusa;
 - 3) o Najśw. Sercu Jezusa;
 - 4) o Najśw. Krwi Chrystusa;
 - 5) o Chrystusie Królu;
 - 6) o Najświętszym Sakramencie;
 - 7) o Chrystusie Najwyższym i Wiecznym Kapłanie;
 - 8) o Św. Krzyżu;
 - 9) o Męce Pańskiej;
 - 10) o św. Rodzinie Jezusa, Maryi i Józefa;
 - 11) o Duchu Św.
- b) w poszczególnych kościołach, oprócz Mszy wyżej wspomnianych, wszystkie Msze ze Świąt Pańskich, które są wpisane w kalendarzach partykularnych oraz inne Msze wotywnie specjalnie przyznane.

Nie można jednak odprawiać jako wotywu Mszy, które odnoszą się do tajemnic życia Pańskiego.

309. Jako wotywy o Najśw. Maryi Pannie można odprawiać:

- a) w całym Kościele Msze, które są wyznaczone w Mszale na soboty N. Maryi P., na różne okresy, oraz wszystkie Msze ze świąt N. Maryi P. wpisanych w kalendarzu całego Kościoła;
- b) w poszczególnych kościołach, oprócz Mszy wyżej wspomnianych, wszystkie Msze ze świąt N. Maryi Panny, które są wpisane w kalendarzach partykularnych oraz inne Msze wotywnie specjalnie przyznane.

Brakujące w tych Mszach części, które należy zmieniać zależnie od okresu roku liturgicznego, czerpie się z Commune świąt N. Maryi P.

Nie można jednak odprawiać jako wotywu Mszy, które odnoszą się do tajemnic życia N. Maryi P., z wyjątkiem Mszy o Jej Niepokalanym Poczęciu.

310. Jako wotywy o Aniołach można odprawiać:

- a) Msze z poszczególnych świąt świętych Aniołów;

b) Mszę wotywną o świętych Aniołach wyznaczoną na wtorek.

311. Jako wotywy o Świętych, można odprawiać Msze o każdym kanonizowanym Świętym, którego wspomina się w Martyrologium rzymskim lub w jego Dodatku zatwierdzonym dla danego kościoła.

312. Msze wotywyne o Błogosławionych można odprawiać na podstawie papieskiego indultu, tylko w czasie triduum, które odprawia się na ich cześć w ciągu roku od beatyfikacji.

313. Msze wotywyne w różnych potrzebach („ad diversa”), które można odprawiać w specjalnych okolicznościach lub potrzebach znajdujących się w Mszale lub w jego Dodatku zatwierdzonym dla danego kościoła.

314. Jako Mszę wotywną o tajemnicach Pańskich odprawia się Mszę z odpowiedniego święta, chyba że wyraźnie wskazano, że należy użyć innej; albo specjalną Mszę wotywną.

315. Jako Mszę wotywną o N. Maryi P., Aniołach i Świętych odprawia się Mszę z odpowiedniego święta, jeżeli jest w Mszale czy to w Proprium Sanctorum, czy to wśród Mszy dla niektórych miejsc, chyba że w Mszale wyraźnie wskazano jako wotywną inną Mszę. Jeżeli w Mszale nie ma święta, bierze się Mszę z Commune. Ilekroć w tym Commune jest kilka formularzy, wyboru dokonuje odprawiający kapłan. W każdej Mszy z Commune można odczytać epistołę i ewangelie umieszczone w jakiegokolwiek Mszy z tego Commune lub na końcu całego Commune. Należy jednak zachować rubryki przepisujące zmianę niektórych części lub słów zależnie od okresu liturgicznego i czysto wotywnego charakteru tej Mszy.

316. W jakiejś szczególnej potrzebie odprawia się Mszę wotywną własną, jeżeli jest w Mszale; jeżeli jej nie ma, odprawia się „Mszę w jakiegokolwiek potrzebie” („Missa pro quacunque necessitate”), odmawiając zamiast modlitw tej Mszy, modlitwy odpowiadające zachodzącej potrzebie, jeżeli znajdują się między „Modlitwami różnymi”.

317. Zakazuje się jakiegokolwiek Mszy wotywniej o tajemnicach Pańskich, o N. Maryi Pannie lub Świętych ilekroć przypada dzień liturgiczny 1 lub 2 klasy, w którym odprawia się Oficjum o tej samej osobie. Zamiast Mszy wotywniej należy wówczas odprawiać Mszę przypadającego Oficjum. Jeżeli zaś przypada dzień liturgiczny 3 lub 4 klasy, można wybrać albo Mszę odpowiadającą Oficjum dnia, albo Mszę wotywną; wyklucza się jednak wspomnienie drugiej.

318. Modlitwę Mszy wotywniej, która napotkała przeszkodę, dodaje się do modlitwy Mszy z dnia pod jednym zakończeniem tylko wtedy, gdy Msza wotywna jest 1 lub 2 klasy, można wybrać albo Mszę odpowiadającą Oficjum dnia, albo Mszę wotywną; wyklucza się jednak wspomnienie drugiej.

319. Modlitwę Mszy wotywniej, która napotkała przeszkodę, dodaje się do modlitwy Mszy z dnia pod jednym zakończeniem tylko wtedy, gdy Msza wotywna jest 1 lub 2 klasy i nie wypada w dzień wymieniony na tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8.

Jeżeli napotka przeszkodę Msza wotywna 3 klasy, nie wspomina się jej we Mszy odpowiadającej przypadającemu Oficjum.

320. W dopuszczeniu i ustaleniu porządku modlitw w Mszach wotywnych należy zachować podane niżej przepisy dla poszczególnych klas Mszy wotywnych (nn. 330 b, 343 b, 386 b, 389 b).

321. O hymnie anielskim i wyznaniu wiary w Mszach wotywnych mówi się na właściwych miejscach omawiając poszczególne klasy Mszy wotywnych, oraz niżej w nn. 431—432 i 475—476.

322. Jeżeli we Mszy jest sekwencja, to w wotywach się ją opuszcza.

323. Odmawia się prefację, która jest właściwa dla danej Mszy wotywniej; jeżeli jej nie ma, odmawia się prefację okresowa (de Tempore) albo zwykła (communis) według zasad ogólnych.

324. W mszach wotywnych należy używać paramentów barwy odpowiadającej danej Mszy; lecz w Mszach wotywnych czytanych 4 klasy nie konwentalnych można użyć barwy dnia, zachowując jednak barwę fioletową i czarna tylko w Mszach, którym z zasady one przysługują.

325. Jeżeli rubryki szczegółowe nie postanawiają inaczej, Msza wotywna może być ze śpiewem (in cantu), albo czytana (lecta).

326. Msze wotywny są 1, 2, 3 lub 4 klasy; omawia się je w następnych numerach.

327. W kościołach mających tylko jedną Mszę zakazuje się wszelkich Mszy wotywnych:

a) ilekroć obowiązuje Msza konwentalna, której nie może odprawić inny kapłan, z wyjątkiem Mszy wotywnych, które w pewne dni można (n. 289), albo należy (nn. 290—294) odprawić jako Mszę konwentalną;

b) dnia 2 lutego, jeżeli będzie poświęcenie świc;

c) w Litanię większa i mniejsza, jeżeli trzeba odprawić Mszę z Dni Krzyżowych (n. 346).

328. Ilekroć w rubrykach albo w specjalnym indulcie jakaś Msza jest określona jako wotywa pewnej klasy, podlega zasadom i przywilejom ustanowionym dla tej klasy Mszy wotywnych.

B) MSZE WOTYWNE I KLASY

I — Msze wotywny 1 klasy w ogólności

329. Pod nazwa Mszy wotywniej 1 klasy rozumie się Mszę wotywną, którą wolno odprawić we wszystkie dni liturgiczne, z wyjątkiem tych tylko, które są wymienione w tabeli pierwszeństwa pod nn. 1—8, z zachowaniem przepisu zawartego w n. 332.

330. Mszami wotywnymi 1 klasy przewidzianymi przez rubryki ogólne są:

a) Msze na Konsekrację (de Dedicazione) podczas konsekracji kościoła (nn. 331—334);

b) Msze ze śpiewem (in cantu) o Najśw. Sakramencie, podczas uroczystych obchodów Kongresu eucharystycznego (n. 335);

c) Msze ze śpiewem (in cantu) o tajemnicach Pańskich, N. Maryi P., Świętym lub Błogosławionym z okazji nadzwyczajnego obchodu (n. 340 a).

331. Przywileje Mszy wotywnych 1 klasy są następujące:

a) odprawia się je z Gloria i Credo;

b) wykluczają one wszystkie wspomnienia nieuprzywilejowane i modlitwę nakazaną przez miejscowego Ordynariusza;

c) modlitwy Mszy wotywniej, która napotkała przeszkodę dodaje się do modlitwy Mszy bieżącego dnia pod jednym zakończeniem,

byleby nie przypadła dzień wymieniony na tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8;

d) jeżeli się je śpiewa, używa się tonu uroczystego.

II — Msza na konsekrację (de Dedicazione) podczas konsekracji kościoła

332. Chociaż konsekracja kościoła może się odbyć prawowicie każdego dnia, właściwsze jest, aby odbywała się w niedziele i dni świąteczne. Nie wolno jej dokonywać w Wigilię i święto Bożego Narodzenia, w święta Objawienia i Wniebowstąpienia Pańskiego, Bożego Ciała, od 2 Niedzieli Męki czyli Palmowej aż do Niedzieli Zmartwychwstania włącznie, w niedzielę Zesłania Ducha Św. oraz w Dzień Zaduszny.

333. Msza na konsekrację kościoła podczas samej konsekracji kościoła lub kaplicy jest częścią całego obrzędu konsekracji; dlatego należy ją odprawić ilekroć konsekruje się kościół lub kaplicę, także w dni, w które pozostałe Msze wotywny 1 klasy są zakazane.

334. We Mszy na konsekrację kościoła dodaje się pod jednym zakończeniem modlitwę o Tajemnicy lub Świętym, na którego cześć został konsekrowany kościół lub kaplica, i nie dodaje się żadnego innego wspomnienia nawet uprzywilejowanego.

III — Msze na Kongresach eucharystycznych

335. W poszczególne dni Kongresu eucharystycznego diecezjalnego, krajowego, narodowego i międzynarodowego, główna Mszę można odprawiać o Najświętszym Sakramencie jako wotywę 1 klasy, byleby była ze śpiewem (in cantu).

336. W czasie innych publicznych obchodów tych Kongresów, Mszę o Najśw. Sakramencie można odprawiać jako wotywę 2 klasy.

337. Poszczególni kapłani, którzy uczestniczą w Kongresie eucharystycznym mogą odprawiać Mszę o Najświętszym Sakramencie jako wotywę 3 klasy.

IV — Msze wotywny w czasie nadzwyczajnych obchodów

338. Przywileje wymienione w tym paragrafie odnoszą się do Mszy:

- a) w czasie triduum lub oktawy, która obchodzi się na cześć jakiegoś Świętego lub Błogosławionego w ciągu roku po kanonizacji lub beatyfikacji;
- b) w czasie nadzwyczajnego obchodu odbywającego się przez trzy lub osiem dni z okazji np. stuletniej rocznicy. Wyklucza się jednak nadzwyczajne obchody ku czci Błogosławionych.

339. Do odbycia takiego obchodu potrzebny jest specjalny indult Stolicy świętej.

340. W poszczególne dni tych obchodów wolno odprawić:

- a) jako wotywę 1 klasy, jedną Mszę ze śpiewem (in cantu) o tajemnicy Pańskiej, N. Maryi P., Świętym lub Błogosławionym, na którego cześć odbywa się obchód;
- b) jako wotywy 2 klasy wszystkie Msze czytane, jak wyżej.

C) MSZE WOTYWNE 2 KLASY

I — Msze wotywny 2 klasy w ogólności

341. Pod nazwą Mszy wotywny 2 klasy rozumie się Mszę wotywną, którą wolno odprawić we wszystkie dni liturgiczne 2, 3 i 4 klasy.

Jednak Msza za oblubieńców oraz Msza dziękczynna w 25 lub 50 rocznicę zawarcia małżeństwa jest zakazana we wszystkie niedziele.

342. Mszami wotywnymi 2 klasy przewidzianymi przez rubryki ogólne są:

- a) Msza w czasie uroczystego poświęcenia kościoła lub kaplicy i przy konsekracji ołtarza (n. 345);
- b) Msza Dni Krzyżowych w Litanię większą i mniejszą (nn. 346 do 347);
- c) Msza wotywna z okazji czterdziestogodzinnego nabożeństwa albo innego wystawienia Najśw. Sakramentu (nn. 348—355);
- d) Msza w uroczystość zewnętrzna świat (nn. 358—361);
- e) Msza w dniu koronacji Papieża i w rocznicę Papieża i Biskupa diecezji (nn. 362—365);
- f) Msza w poważnej i publicznej sprawie (nn. 366—368);
- g) Msza „O rozkrzewienie wiary” (n. 369);
- h) Msze w pewnych specjalnych okolicznościach (370—372);
- i) Msze wotywny w sanktuariach (nn. 373—377);
- l) Msza wotywna za Oblubieńców i Msza dziękczynna w 25 i 50 rocznicę zawarcia małżeństwa (nn. 378—382).

343. Przywileje Mszy wotywnych 2 klasy są następujące:

- a) mówi się Gloria, jeżeli nie używa się paramentów barwy fioletowej; nie mówi się Credo, chyba że trzeba je odmówić z powodu przypadającej niedzieli lub oktawy;
- b) dopuszczają tylko jedno wspomnienie i wykluczają modlitwę nakazaną przez miejscowego Ordynariusza;
- c) modlitwę Mszy wotywny, która napotkała przeszkodę dodaje się do modlitwy Mszy z dnia, byleby nie przypadła dzień wymieniony na tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8, z zachowaniem przepisu zawartego w n. 380;
- d) jeżeli się je śpiewa, używa się tonu uroczystego.

344. Msze wotywny 2 klasy podlegają zasadom ogólnym wymienionym w n. 343; zasady szczegółowe dla poszczególnych Mszy podaje się niżej.

II — Msza wotywna przy uroczystym poświęceniu kościoła lub kaplicy i przy konsekracji ołtarza

345. Po ukończeniu obrzędów uroczystego poświęcenia kościoła lub kaplicy oraz konsekracji ołtarza, odprawia się jako wotywy 2 klasy Mszę o tajemnicy lub Świętym, na którego cześć poświęcono kościół lub kaplicę, albo konsekrowano ołtarz.

III — Msza w Dni Krzyżowe (Rogationum) w Litanię większą i mniejszą

346. W Litanię większą i mniejszą (nn. 80—90) w kościołach, w których odbywa się procesja, lub na zarządzenie Ordynariusza miejscowego, specjalne nabożeństwo błagalne (n. 83), odprawia się jako wotywy 2 klasy Mszę z Dni Krzyżowych (por. n. 86).

347. Mszę z Dni Krzyżowych lub Mszę z dnia, zastępującą Mszę wotywną, która napotkała przeszkodę, uważa się za część całej czynności liturgicznej; odprawia się ją zasadniczo po zakończeniu procesji lub innego nabożeństwa błagalnego.

IV — Msza wotywna z okazji czterdziestogodzinnego nabożeństwa lub innego wystawienia Najśw. Sakramentu

348. Przy wystawieniu i schowaniu Najśw. Sakramentu na czterdziestogodzinne nabożeństwo czy to ciągle, czy z przerwami, przy samym ołtarzu wystawienia śpiewa się jako wotywę 2 klasy Mszę o Najśw. Sakramencie.

349. W środkowym dniu wystawienia można śpiewać przy ołtarzu, na którym nie jest wystawiony Najśw. Sakrament, jako wotywę 2 klasy Mszę o Najśw. Sakramencie, albo inną Mszę wotywną odpowiadającą szczególnym potrzebom miejscowym.

350. Wypada, aby w dni, w które rubryki pozwalają na Msze wotywny 4 klasy, Msze odprowadzane w kościele, w którym odbywa się czterdziestogodzinne nabożeństwo, były o Najśw. Sakramencie.

351. W Dzień Zaduszny:

a) wystawienie Najśw. Sakramentu winno nastąpić po skończeniu Mszy śpiewanej lub głównej, a schowanie poprzedzić ją;

b) w czasie wystawienia Mszę z dnia odprawia się w szatach fioletowych i poza ołtarzem wystawienia.

352. Dnia 2 lutego, w Środę Popielcową i w 2 niedzielę Męki czyli Palmową, jeżeli odprawia się poświęcenie świec, względnie popiołu lub palm. Najświętszy Sakrament wystawiony do adoracji na czterdziestogodzinne nabożeństwo, w czasie poświęcenia i procesji lub nakładania popiołu, albo przenosi się do innego ołtarza, na którym można dalej odprawiać adorację bez uszczerbku dla pobożności wiernych, albo chowa się i podejmuje się adorację po ukończeniu poświęcenia i procesji, lub nakładania popiołu i Mszy. Wypada to zachować także w Dzień Zaduszny na czas głównej Mszy z dnia i następującej abszolucji przy katafalku.

353. Przy wystawieniu Najśw. Sakramentu do publicznej adoracji, która trwa przez jeden dzień, można odprawić jako wotywę 2 klasy Mszę o Najśw. Sakramencie.

354. Przy wystawieniu Najśw. Sakramentu do publicznej adoracji, która trwa tylko przez kilka godzin, odprawia się Mszę z dnia bez wspomnienia Najśw. Sakramentu.

Jednak w dni, w które dozwolone są Msze wotywny 4 klasy wypada odprawić Mszę o Najśw. Sakramencie.

355. W Mszach, które w czasie adoracji odprawia się przy ołtarzu wystawienia na podstawie indultu, dodaje się pod jednym zakończeniem modlitwę o Najśw. Sakramencie, byleby nie przypadała niedziela ani Oficjum, Msza lub wspomnienie o Chrystusie Panu.

V — Msze wotywny w zewnętrznej uroczystości święt

356. Uroczystością zewnętrzną jakiegoś święta nazywa się obchód tego święta dla dobra wiernych bez Oficjum, albo w dniu, w którym święto napotyka przeszkodę, albo w niedzielę, jeżeli samo święto wypada w tygodniu, albo w innym ustalonym dniu.

357. Uroczystości zewnętrzną przysługuje jakiemuś świętu albo z samego prawa, albo mocy specjalnego indultu.

358. Z samego prawa mają uroczystości zewnętrzną tylko:

a) Święto Najśw. Serca Jezusowego w 3 niedzielę po Zesł. Ducha Świętego;

- b) Święto Najśw. Maryi P. Różańcowej w 1 niedzielę października;
- c) święto 1 lub 2 klasy, które wiąże się z jakąś specjalną czynnością liturgiczną, jeżeli za pozwoleniem Stolicy Świętej przynosi się tę czynność na niedzielę; dotyczy to tylko tej Mszy, którą odprawia się w łączności ze wspomnianą czynnością liturgiczną;
- d) święto głównego Patrona prawnie ustanowionego;
- e) rocznica konsekracji własnego kościoła;
- f) święto Tytułu własnego kościoła;
- g) święto Tytułu Zakonu lub Zgromadzenia;
- h) święto świętego Założyciela Zakonu lub Zgromadzenia;
- i) święto 1 i 2 klasy, które odprawia się przy licznym udziale ludu, co osadza Ordynariusz miejscowy.

359. Uroczystość zewnętrzna przysługująca z samego prawa, jeżeli o niej nie postanowiono inaczej w n. 358, może się odbyć albo w sam dzień, w którym święto napotyka przeszkodę, albo w niedzielę bezpośrednio poprzedzającą lub bezpośrednio następującą po Oficjum święta, które napotkało przeszkodę, zgodnie z rubrykami.

Jeżeli uroczystość zewnętrzna zostaje przyznana specjalnym indultem, wyznacza się ją na określony dzień.

360. Ze święta, którego uroczystość zewnętrzna się obchodzi, można odprawić jedną Mszę śpiewaną i jedną czytaną, albo dwie Msze czytane jako wotywy 2 klasy z wyjątkiem wypadku, o którym mowa w n. 358 c.

361. Pozostają w mocy pozwolenia na uroczystości zewnętrzne już przedtem udzielone specjalnym indultem niektórym diecezjom, kościołom lub rodzinom zakonnym, z tym ograniczeniem, że zakazane są w dni liturgiczne 1 klasy i nigdy nie wolno odprawić więcej jak dwie Msze z tej samej uroczystości.

VI — Msza wotywna w dniu koronacji Papieża oraz w rocznicę Papieża i Biskupa diecezji

362. W dniu koronacji Papieża; w rocznicę koronacji Papieża; w rocznicę albo wyboru, albo konsekracji, albo przeniesienia Biskupa diecezjalnego (to znaczy jeden raz w dniu wybranym przez Biskupa) w kościołach katedralnych i kolegiatach odprawia się jako Mszę konwentualną, specjalną Mszę wotywną na prawach Mszy wotywny 2 kl.

363. Jeżeli zaś ta Msza wotywna napotyka przeszkodę, należy zachować następujące zasady:

- a) jeżeli rocznica koronacji Papieża napotyka stałą przeszkodę w całym Kościele, albo jeżeli rocznica Biskupa napotyka stałą przeszkodę w całej diecezji, przekłada się ją na stałe na najbliższy dzień wolny od podobnych przeszkód. Przekłada się również rocznicę Biskupa diecezjalnego, jeżeli w tym samym dniu wypada koronacja Papieża lub jej rocznica;
- b) jeżeli tylko przypadkowo napotykają przeszkodę ze strony dnia wspomnianego w tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8, przenosi się je na najbliższy dzień, który nie jest 1 klasy.

364. W te same dni wymienione wyżej w n. 362, we wszystkich kościołach i we wszystkich Mszach, oprócz Mszy za zmarłych, dodaje się modlitwę za Papieża alba za Biskupa, jak to wskazano niżej

w n. 449. Tę modlitwę przynosi się jednak ilekroć przynosi się Mszę wotywną w kościołach katedralnych i kolegiatach.

365. W dniu, w którym odbywają się specjalne obchody na cześć Papieża, za pozwoleniem mjejsowego Ordynariusza w poszczególnych kościołach można odprawić jedną Mszę „W rocznicę koronacji Papieża” jako wotywę 2 klasy.

VII — Msza wotywna w poważnej i publicznej sprawie

366. Pod nazwą Mszy wotywny w poważnej i publicznej sprawie rozumie się Mszę, którą odprawia się z polecenia lub za pozwoleniem miejscowego Ordynariusza, z licznym udziałem ludu (cum populi concursu) w jakiejś poważnej potrzebie duchowej lub doczesnej, która dotyczy społeczności lub jej znacznej części.

367. W każdym kościele można odprawić tylko jedną Mszę wotywną w ważnej sprawie; wybiera się Mszę, która odpowiada potrzebie, albo jeżeli jej nie ma „Mszę w jakiegokolwiek potrzebie” („pro quacumque necessitate”), zgodnie z tym co wskazano w n. 316.

368. Gdy zajdzie poważna potrzeba albo publiczna klęska, brakuje zaś czasu, aby odnieść się do Ordynariusza, proboszcz może zarządzić w swojej parafii Mszę wotywną jak wyżej w n. 366.

VIII — Msza o rozkrzewienie wiary

369. W dniu, w którym odbywają się specjalne nabożeństwa za misje i z okazji Kongresu misyjnego, wolno odprawić w poszczególnych kościołach jako wotywę 2 klasy jedną Mszę „O rozkrzewienie wiary”.

IX — Msze wotywny w specjalnych okolicznościach

370. Msze, o których mowa w tym paragrafie mają związek ze specjalnymi obchodami właściwymi pewnym grupom lub tylko części wiernych.

Takimi specjalnymi obchodami są:

- a) dla parafii: początek i koniec Misji świętej do wiernych; większe jubileusze parafii i proboszcza albo innego kapłana przebywającego w parafii; uroczyste obchody nadzwyczajne itp.;
- b) dla kolegiów, seminariów i innych instytucji tego rodzaju: początek i koniec roku szkolnego; nadzwyczajne jubileusze np. pięćdziesiąta lub setna rocznica ich założenia;
- c) dla domów zakonnych: uroczystość obłóczyn lub ślubów; początek i koniec kapituły generalnej lub prowincjonalnej; większe jubileusze Zakonu, prowincji, domu; dwudziesta piąta lub pięćdziesiąta rocznica ślubów lub święceń kapłańskich zakonników;
- d) dla różnych zespołów, jak pobożne stowarzyszenia, itp., doroczne walne zgromadzenie, nadzwyczajne zgromadzenie wielu zespołów tego samego rodzaju; większe jubileusze itp.;
- e) dla domów rekolekcyjnych: początek i koniec serii rekolekcji lub nadzwyczajnego zgromadzenia;
- f) dla instytucji: nadzwyczajne obchody religijne oraz inne uroczystości obchodzone w niezwykle sposób lub w niezwykle czasie.

371. Jedna Msza tego rodzaju w każdej z tych okoliczności jest wotywą 2 klasy i można ją odprawić na polecenie, albo za zgodą właściwego Ordynariusza.

372. W takich okolicznościach wybiera się do odprawienia odpowiednią Mszę, zależnie od okoliczności n. p. o Duchu Św., dziękczynną, o jakiejś Tajemnicy Pańskiej, o Najśw. Maryi P. lub Świętym, albo wśród Mszy wotywnych w różnych potrzebach (ad diversa).

X — Msze wotywne w sanktuariach

373. Nazwa sanktuarium oznacza kościół lub budowlę sakralną przeznaczoną do publicznego sprawowania kultu Bożego, która ze względu na specjalne nabożeństwo (np. z powodu czczonego tam świętego wizerunku, złożonej tam relikwii, cudu, którego Bóg tam dokonał, specjalnego odpustu, który można tam zyskać) stała się dla wiernych celem pielgrzymek dla uproszenia łask lub wywiązania się ze ślubów.

374. Msze wotywne, które Stolica Święta przyznała lub w przyszłości przyniesie sanktuariom lub innym miejscom świętym (piis locis) są wotywy 2 klasy.

375. Msze wotywne można odprawiać przy wszystkich ołtarzach we wszystkie dni dopuszczające Msze wotywne 2 klasy, lecz tylko wtedy, gdy czynią to kapłani pielgrzymi, albo odprawia się Mszę dla pielgrzymów.

376. Podobnie w miejscach świętych (in piis locis), kapłani nawiedzający te miejsca mogą odprawiać Mszę wotywną jako wotywę 2 klasy.

377. Poza wypadkami wymienionymi w nn. 375 i 376, Mszę wotywną można odprawiać tylko jako wotywę 4 klasy.

XI — Msza wotywna „Za oblubieńców” i Msza dziękczynna w 25 i 50 rocznicę zawarcia małżeństwa

378. Msza wotywna „Za oblubieńców” lub przynajmniej jej modlitwy we Mszy przypadającego dnia, są dozwolone ilekroć zawiera się małżeństwo czy to poza czasem zakazanym, czy nawet w czasie zakazanym, jeżeli Ordynariusz miejscowy, ze słusznej przyczyny pozwolił na uroczyste błogosławieństwo ślubne.

379. Oprócz dni, w których zabronione są wotywy 2 klasy, zakazuje się odprawiania Mszy „Za oblubieńców” także w niedziele oraz ilekroć według n. 381 c, nie można udzielić błogosławieństwa ślubnego.

380. Ilekroć zakazana jest Msza „Za oblubieńców”, ale nie błogosławieństwo ślubne, odprawia się Mszę z dnia i do jej modlitwy dołącza się pod jednym zakończeniem modlitwę Mszy wotywniej, która napotkała przeszkodę, nawet w tych dniach, w których według n. 343 c, zakazane jest wspomnienie Mszy wotywniej 2 klasy; w czasie tej Mszy udziela się w sposób zwykły błogosławieństwa ślubnego.

Jeżeli natomiast zakazana jest i Msza „Za oblubieńców” i błogosławieństwo ślubne, można przenieść Mszę z błogosławieństwem na inny dogodniejszy dzień po zawarciu małżeństwa.

381. Ponadto należy przestrzegać następujących zasad co do Mszy „Za oblubieńców” i błogosławieństwa ślubnego:

- a) błogosławieństwo ślubne jest nierozdzielnie związane ze Mszą. Dlatego poza Mszą można go udzielić tylko na podstawie papieskiego indultu; w tym wypadku należy go udzielać według formuły, która znajduje się w Rytuale rzymskim tyt. VIII, rozdz. III;

- b) błogosławieństwa ślubnego we Mszy winien udzielić kapłan, który odprawia Mszę, chociażby inny kapłan asystował przy zawarciu małżeństwa;
- c) błogosławieństwo ślubne opuszcza się jeżeli oblubieńcy nie są obecni, oraz jeżeli oboje lub jedno z nich już otrzymało błogosławieństwo, niemniej wolno zachować istniejący zwyczaj udzielania błogosławieństwa, jeżeli otrzymał je tylko mężczyzna;
- d) w Dzień Zaduszny i w Trzy Dni Święte, zakazana jest Msza wotywna i jej wspomnienie we Mszy dnia, oraz błogosławieństwo ślubne w czasie Mszy.

382. Na dziękczynienie w 25 lub 50 rocznicę zawarcia małżeństwa, można odprawić jako wotywę 2 klasy albo Mszę o Trójcy Przen., albo o Najśw. Maryi P. dodając modlitwę dziękczynną do modlitwy Mszy pod jednym zakończeniem.

Po ukończeniu Mszy, odmawia się nad małżonkami modlitwy znajdujące się w Rytuale rzymskim tyt. VIII, rozdz. VII.

XII — Inne Msze wotywny 2 klasy

383. Oprócz Mszy wotywnych wymienionych w poprzednich numerach, należy przypomnieć Msze wotywny czytane, dozwolone jako wotywy 2 klasy w czasie obchodów Kongresu eucharystycznego (n. 336), oraz w czasie pewnych nadzwyczajnych obchodów (n. 340 b).

D) MSZE WOTYWNE 3 KLASY

384. Pod nazwą Mszy wotywny 3 klasy rozumie się Mszę wotywną, którą wolno odprawiać w dni liturgiczne 3 i 4 klasy.

385. Mszami wotywnymi 3 klasy przewidzianymi przez rubryki ogólne są:

- a) jedna Msza o Chrystusie Najwyższym i Wiecznym Kapłanie w pierwszy czwartek lub pierwszą sobotę każdego miesiąca w kościołach i kaplicach, w których w tym dniu odprawia się specjalne modlitwy o uświęcenie duchowieństwa;
- b) dwie Msze o Najśw. Sercu Jezusowym, w pierwszy piątek każdego miesiąca, w kościołach i kaplicach, w których w tym dniu odprawia się specjalne modlitwy na cześć tegoż Najśw. Serca;
- c) jedną Msza o Niepokalanym Sercu N. Maryi Panny, w pierwszą sobotę każdego miesiąca w kościołach i kaplicach, w których odprawia się w tym dniu specjalne modlitwy na cześć tegoż Niepokalanego Serca N. Maryi Panny.
Do tego należy dodać Mszę o Najśw. Sakramencie dozwoloną poszczególnym kapłanom w dniach Kongresu eucharystycznego (n. 337).

386. Porządek Mszy wotywny 3 klasy jest następujący:

- a) odprawia się je z Gloria, lecz zawsze bez Credo;
- b) dopuszczają dwa wspomnienia, albo jedno wspomnienie i modlitwę nakazaną przez Ordynariusza miejscowego;
- c) jeżeli są śpiewane, używa się tonu uroczystego;
- d) jeżeli napotykają przeszkodę, nie wspomina się ich we Mszy dnia.

E) MSZE WOTYWNE 4 KLASY

387. Mszą wotywną 4 klasy jest Msza wotywna, którą można odprawiać tylko w dni liturgiczne 4 klasy.

388. Jako Mszę wotywną 4 klasy można odprawić każda Mszę dopuszczoną przez rubryki jako wotywę. Wymaga się jednak słusznego powodu, którym może być potrzeba, pożytek lub nabożeństwo odprawiającego kapłana lub wiernych.

389. Co do porządku Mszy wotywnych 4 klasy, należy zachować następujące zasady:

- a) nie mówi się Gloria, z wyjątkiem Mszy o Aniołach w każdym dniu i Mszy o N. Maryi P. w soboty;
- b) oprócz modlitwy Mszy, można odmówić dwie inne modlitwy, do których zalicza się wspomnienia Oficjum dnia i zachodzące w Oficjum dnia, modlitwę nakazaną przez miejscowego Ordynariusza i modlitwę wotywną;
- c) Credo zawsze się opuszcza;
- d) jeżeli jest śpiewana, używa się tonu powszedniego.

ROZDZIAŁ VII

MSZE ZA ZMARŁYCH

A) MSZE ZA ZMARŁYCH W OGÓLNOŚCI

390. Msze za zmarłych, które odprawia się w Dzień Zaduszny zgadzają się z Oficjum; wszystkie inne Msze za zmarłych nie zgadzają się z Oficjum.

391. W Mszach za zmarłych nie wspomina się Oficjum bieżącego dnia.

392. Msze za zmarłych są 1, 2, 3 lub 4 klasy; mówi się o nich w numerach następujących.

393. Nie wolno odprawiać żadnej Mszy za zmarłych nawet pogrzebowej:

- a) w kościołach i kaplicach, w których z jakiegokolwiek powodu odbywa się wystawienie Najśw. Sakramentu, przez cały czas wystawienia. Wyjątek stanowią Msze w Dniu Zaduszny (n. 352);
- b) w kościołach mających tylko jedną Mszę, ilekroć obowiązuje Msza konwentualna, której nie może odprawić inny kapłan, chyba że Mszę konwentualną trzeba lub można odprawić za zmarłych;
- c) w kościołach mających tylko jedną Mszę, w dniu 2 lutego i w Środę Popielcową, jeżeli odbywa się poświęcenie świec, względnie popiołu; oraz w Litanię większą i mniejszą, jeżeli trzeba odprawić Mszę z Dni Krzyżowych.

394. Pierwszą z Mszy przeznaczoną na Dzień Zaduszny, dodawszy właściwe modlitwy, wyznaczone w Mszale wśród innych modlitw za zmarłych, odprawia się:

- a) za zmarłego Papieża, Kardynała, Biskupa i Kapłana we wszystkich Mszach 1, 2 i 3 klasy;
- b) w rocznicę wszystkich zmarłych jakiegoś Zakonu lub Zgromadzenia kleryckiego.

395. Mszę zatytułowaną „W dniu zgonu lub pogrzebu zmarłego” („In die obitus seu depositionis defuncti”) odprawia się za zmarłych, którzy nie byli kapłanami:

- a) jako Mszę pogrzebową;
- b) jako Mszę w dniu śmierci;
- c) jako Mszę po otrzymaniu wiadomości o śmierci;
- d) przy ostatecznym pogrzebaniu zmarłego;
- e) w 3, 7 i 30 dniu po śmierci, używa się jednak właściwych modlitw.

396. Mszę zatytułowaną „W rocznicę zmarłych” („in anniversario defunctorum”) odprawia się w rocznice zmarłych, którzy nie byli kapłanami.

397. Mszę „codzienna” („quotidiana”) odprawia się za wszystkich zmarłych, bez względu na stan i stopień, poza dniami wyżej wymienionymi.

398. Co do modlitw w Mszach za zmarłych, należy przestrzegać następujących zasad:

- a) we wszystkich Mszach za zmarłych, śpiewanych i czytanych z zasady odmawia się jedną modlitwę, chyba że należy dodać nakazaną modlitwę za zmarłych zgodnie z n. 458, lub można dodać wotywną modlitwę za zmarłych, zgodnie z n. 464;
- b) w Mszach za zmarłych 4 klasy, jeżeli się je ofiaruje za określonych zmarłych, odmawia się odpowiednią modlitwę spośród różnych modlitw za zmarłych podanych w Mszale; jeżeli ofiaruje się je za wszystkich zmarłych, lub brak określenia, odmawia się modlitwę: *Fidelium*;
- c) w Mszach za zmarłych nie wolno odmawiać żadnej modlitwy, która nie jest za zmarłych.

399. Sekwencję: *Dies irae*:

- a) należy odmawiać w Mszach za zmarłych 1 klasy. Jednak w Dzień Zaduszny, jeżeli ktoś odprawia trzy Msze bez przerwy, winien odmówić sekwencję tylko we Mszy głównej, lub w pierwszej; może ją opuścić w innych Mszach, jeżeli nie są śpiewane;
- b) można opuścić, w Mszach za zmarłych 2, 3 i 4 klasy.

400. Każda Msza za zmarłych może być albo śpiewana albo czytana.

401. Absolucja nad zwłokami lub katafalkiem:

- a) powinna się odbyć po Mszy pogrzebowej;
- b) może się odbyć po innych Mszach za zmarłych;
- c) ze słusznej przyczyny może się odbyć także po Mszach, które nie są za zmarłych.

B) MSZE ZA ZMARŁYCH 1 KLASY

II — Msze za zmarłych 1 klasy w ogólności

402. Mszami za zmarłych 1 klasy są:

- a) Msze w Dniu Zaduszny;
- b) Msza pogrzebowa.

II — Msze w Dniu Zadusznym

403. W Dniu Zadusznym każdy kapłan może odprawić trzy Msze, jak w Mszale podano tego dnia.

404. W odprawianiu Mszy tego dnia należy zachować następujące zasady:

- a) kto odprawia tylko jedną Mszę, bierze pierwszą; kto odprawia dwie, pierwszą i drugą;
- b) kto odprawia Mszę śpiewaną lub konwentualną bierze pierwszą, a przedtem może odprawić drugą i trzecią;
- c) kto odprawia więcej Mszy śpiewanych w różnych kościołach, zawsze ma odprawiać pierwszą;
- d) jeżeli śpiewa się więcej Mszy w tym samym kościele, najpierw odprawia się pierwszą, potem drugą, w końcu trzecią.

III — Msza pogrzebowa

405. Pod nazwą „Mszy pogrzebowej” („Missa exsequialis”) rozumie się jedną Mszę za zmarłych, która bezpośrednio łączy się z pogrzebem jakiegoś zmarłego.

Z zasady odprawia się tę Mszę w obecności zwłok; ze słusznej przyczyny można ją odprawiać w nieobecności zwłok lub nawet już po pogrzebie.

406. Nie wolno odprawiać Mszy pogrzebowej:

- a) w dni wymienione w tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3, 4, 5 i 6;
- b) w dni obowiązujących świąt zawartych na tabeli pierwszeństwa między świętami wymienionymi pod n. 11;
- c) w rocznicę Konsekracji i w święto Tytułu kościoła, w którym odbywa się pogrzeb;
- d) w święto głównego Patrona miejscowości lub miasta;
- e) w święto Tytułu lub świętego Założyciela Zakonu lub Zgromadzenia, do którego należy kościół, w jakim odbywa się pogrzeb.

407. Jeżeli Oficjum jakiegoś święta wymienionego w n. 406, zgodnie z rubrykami, przenosi się przypadkowo na inny dzień, Msza pogrzebowa jest zakazana w dniu, w którym święto napotyka przeszkodę, a dozwolona w dniu, na który święto przeniesiono; jeżeli jednak uroczystość zewnętrzna jakiegoś święta odbywa się w niedzielę, Msza pogrzebowa jest zakazana w dniu uroczystości zewnętrznej, a dozwolona w dzień święta.

408. Ilekroć Msza pogrzebowa jest zakazana, lub nie można jej odprawić w ciągu pogrzebu, można ją przenieść na najbliższy dzień, w którym nie ma podobnych przeszkód.

409. W dniu Zadusznym jako Mszę pogrzebowa odprawia się pierwszą Mszę z dnia z modlitwami, jakie należy odmówić za tego zmarłego we Mszy pogrzebowej. Jeżeli pierwszą Mszę odprawia się jako główną Mszę dnia (pro Officio diei) jako Mszę pogrzebowa odprawia się drugą lub w końcu trzecią.

C) MSZE ZA ZMARŁYCH 2 KLASY

I — Msze za zmarłych 2 klasy w ogólności

410. Mszami za zmarłych 2 klasy są:

- a) Msza w dniu zgonu;
- b) Msza po otrzymaniu wiadomości o śmierci;
- c) Msza przy ostatecznym pogrzebaniu zmarłego.

411. Wszystkie Msze za zmarłych 2 klasy odprawia się jak w dniu zgonu; wolno zaś je odprawiać, jeżeli:

- a) ofiaruje się je za tego zmarłego;
- b) nie wypada dzień liturgiczny 1 klasy, albo niedziela. Jeżeli Mszę w dniu zgonu odprawia się po ośmiu dniach od dnia śmierci lub pogrzebu zmarłego, w modlitwie i po komunii opuszcza się przysłówkę *hodie* (dzisiaj).

II — Msza w dniu zgonu

412. Pod nazwa „Msze w dniu zgonu” („*Missae pro die obitus*”) rozumie się Msze, które odprawia się za każdego zmarłego od dnia śmierci aż do dnia pogrzebu:

- a) albo w prywatnej kaplicy zmarłego, byleby zwłoki były fizycznie obecne w domu;
- b) albo w kościele lub kaplicy miejsca, w którym zmarły skonał, jest grzebany lub miał zamieszkanie;
- c) albo w kościele lub kaplicy, w której odprawia się Mszę pogrzebową, chociaż oddzielona od pogrzebu zmarłego.

III — Msza po otrzymaniu wiadomości o śmierci

413. Pod nazwa „Mszy po otrzymaniu wiadomości o śmierci” („*Missa in ultima defuncti sepultura*”) rozumie się jedną Mszę, którą można odprawić za jakiegoś zmarłego w każdym kościele lub kaplicy w dogodny dzień, po otrzymaniu wiadomości o śmierci.

IV — Msza przy ostatecznym pogrzebaniu zmarłego

414. Pod nazwa „Mszy przy ostatecznym pogrzebaniu zmarłego” („*Missa post acceptum mortis nuntium*”) rozumie się jedną Mszę, którą można odprawić w kościele lub kaplicy tego miejsca, celem ostatecznego pogrzebania, w samym dniu tego ostatecznego pogrzebu.

D) MSZE ZA ZMARŁYCH 3 KLASY

I — Msze za zmarłych 3 klasy w ogólności

415. Mszami za zmarłych 3 klasy są:

- a) Msza w 3, 7 i 30 dniu od zgonu lub pogrzebu zmarłego;
- b) Msza „w rocznicę”;
- c) Msze za zmarłych w kościołach i kaplicach cmentarnych;
- d) Msze za zmarłych w ciągu ośmiu dni po Dniu Zadusznym.

416. Nie wolno odprawiać Mszy za zmarłych 3 klasy w dni liturgiczne 1 i 2 klasy; używa się formularza, który niżej jest wskazany dla poszczególnych Mszy, chyba że zgodnie z n. 394 należy odprawić pierwszą z Mszy wyznaczonych na Dzień Zaduszny.

II — Msza w 3, 7 i 30 dniu od zgonu lub pogrzebu

417. W 3, 7 i 30 dniu od zgonu lub pogrzebu zmarłego, w każdym kościele lub kaplicy można odprawić za tego zmarłego jedną Mszę jak w dniu zgonu, używając właściwych modlitw, które się znajdują przy końcu tej Mszy.

Jeżeli rubryki nie pozwalają na odprawienie tej Mszy, można ją przenieść na najbliższy dzień wolny od takich przeszkód.

W dniach, w których dozwolone są Msze za zmarłych 4 klasy, można odprawić więcej takich Mszy.

III — Msza w rocznicę

418. Przez rocznicę w ścisłym znaczeniu (stricte sumptum) rozumie się doroczny powrót dnia zgonu lub pogrzebu jakiegoś zmarłego; przez rocznicę w szerszym znaczeniu (late sumptum) rozumie się albo rocznicę obchodzona co roku poza dniem zgonu lub pogrzebu, albo obchód, który odbywa się raz na rok za wszystkich zmarłych jakiegoś zespołu w dniu ustalonym przez fundację lub zwyczaj zespołu, albo ustalonym przez zespół lub odprawiającego kapłana.

419. W tych dniach w każdym kościele lub kaplicy wolno odprawić jedną Mszę jak w rocznicę; ilekroć rubryki zabraniają jej w tym dniu można ją przenieść na najbliższy dzień wolny od przeszkód.

W dniach, w których dozwolone są Msze za zmarłych 4 klasy, można odprawić więcej takich Mszy.

IV — Msze w kościołach i kaplicach ementarnych

420. Pod nazwa kościoła lub kaplicy ementarnej rozumie się:

- a) kościół lub główna kaplica publiczna ementarza, na którym aktualnie grzebie się zmarłych, byleby taki kościół lub kaplica nie miały dołączonego obowiązku chóru lub duszpasterstwa;
- b) kaplicę jakiegoś pojedynczego grobowca odpowiednio zbudowanego w granicach ementarza.

421. Msze, które się odprawia w tych miejscach, mogą być żałobne, jeżeli się je ofiaruje za zmarłych; należy użyć „Mszy codziennej” z odpowiednią modlitwą.

V — Msze za zmarłych w ciągu ośmiu dni po Dniu Zadusznym

422. W ciągu ośmiu dni po Dniu Zadusznym włącznie z dniem ostatnim, wszystkie Msze, które ofiaruje się za wszystkich lub niektórych zmarłych mogą być żałobne; należy użyć „Mszy codziennej” z odpowiednią modlitwą.

E) MSZE ZA ZMARŁYCH 4 KLASY CZYLI „CODZIENNE”

423. Mszami za zmarłych 4 klasy, są inne Msze za zmarłych „codzienne”, które można odprawiać zamiast Mszy odpowiadającej Oficjum dnia, tylko w dni powszednie 4 klasy, poza okresem Wcielenia.

Jest rzeczą jak najbardziej stosowną aby te Msze za zmarłych 4 klasy tylko wtedy odprawiane, gdy rzeczywiście ofiaruje się je za wszystkich albo za ściśle określonych zmarłych.

ROZDZIAŁ VIII

RÓŻNE CZĘŚCI MSZY

A) PSALM IUDICA ME, DEUS, SPOWIEDZ POWSZECHNA I OKADZENIE OLTARZA

424. Psalm Iudica me, Deus z antyfony oraz spowiedź powszechna z absolucją, odmawia się przed stopniami ołtarza, w każdej Mszy śpiewanej i czytanej; opuszcza się zaś razem z następującymi wersetami i modlitwami: Aufer a nobis oraz Oremus te Domine:

- a) we Mszy święta Oczyszczenia N. Maryi P., która następuje po poświęceniu i procesji ze świecami;

- b) we Mszy Środy Popielcowej, która odprawia się po poświęceniu i nałożeniu popiołu;
- c) we Mszy z 2 niedzieli Męki czyli Palmowej, która następuje po poświęceniu i procesji z palmami;
- d) we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
- e) we Mszy Dni Krzyżowych, która następuje po procesji w Litanię większą i mniejszą;
- f) w pewnych Mszach, które następują po niektórych konsekracjach, zgodnie z rubrykami Pontyfikatu rzymskiego.

425. Psalm Iudica me, Deus opuszcza się:

- a) w Mszach z okresu liturgicznego, od 1 niedzieli Męki aż do W. Czwartku Wieczery Pańskiej;
- b) w Mszach za zmarłych.

426. We wszystkich Mszach śpiewanych można dokonać okadzeń, które obowiązują we Mszy uroczystej.

B) ANTYFONA NA WEJŚCIE I KYRIE ELEISON

427. Na wejście odmawia się antyfonę z werselem, psalm oraz Gloria Patri: po czym powtarza się antyfonę.

Nie ma antyfony na wejście z psalmem i Gloria Patri we Mszy Wigilii Wielkanocnej.

428. Opuszcza się Gloria Patri przy introicie w Mszach z okresu liturgicznego od 1 niedzieli Męki Pańskiej do W. Czwartku Wieczery Pańskiej i w Mszach za zmarłych.

429. W okresie wielkanocnym do antyfony na wejście dodaje się podwójne Alleluia, jeżeli go nie ma. Natomiast ilekroć Mszę odprawia się poza okresem wielkanocnym, opuszcza Alleluia, przy antyfonie na wejście, chyba że Msza zawiera inną wskazówkę.

430. Po powtórzeniu antyfony na wejście mówi się dziewięć razy Kyrie, eleison, to jest trzy razy Kyrie, eleison, trzy razy Christe, eleison i trzy razy Kyrie, eleison.

C) HYMN GLORIA IN EXCELSIS

431. Hymn Gloria in excelsis odmawia się:

- a) w Mszach, które odpowiadają Oficjum dnia, ilekroć na Jutrznii odmówiono Te Deum;
- b) w Mszach świątecznych, o których mowa w n. 302;
- c) w Mszach W. Czwartku Wieczery Pańskiej i we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
- d) w Mszach wotywnych 1, 2 i 3 klasy, jeżeli nie używa się szat fioletowych;
- e) w Mszach wotywnych 4 klasy o Aniołach, odprawianych w każdym dniu tygodnia i we Mszy o N. Maryi P. odprawianej w soboty;

432. Hymn Gloria in excelsis opuszcza się:

- a) w Mszach, które odpowiadają Oficjum dnia, ilekroć na Jutrznii opuszcza się Te Deum;
- b) we wszystkich Mszach, w których używa się barwy fioletowej;
- c) w Mszach wotywnych 4 klasy, z wyjątkiem tych, o których mowa w n. 431 e;
- d) w Mszach za zmarłych.

D) MODLITWY

I — Modlitwy w ogólności

433. Pod nazwą modlitw, we Mszy należy rozumieć:

- a) modlitwę Mszy, która się odprawia;
- b) modlitwy Oficjum wspomnianego i przypadającego wspomnienia;
- c) inne modlitwy przepisane przez rubryki (nn. 447—453);
- d) modlitwę nakazaną przez Ordynariusza miejscowego (nn. 454 do 460);
- e) modlitwę wotywną, którą w pewne dni może dowolnie odmawiać odprawiający kapłan (nn. 461—465).

434. Ilość modlitw ustalona dla poszczególnych dni liturgicznych obejmuje modlitwę Mszy i wspomnienia oraz inne modlitwy przepisane przez rubryki, lub nakazane przez Ordynariusza, lub wotywnę.

Dlatego po modlitwie Mszy:

- a) w dni liturgiczne 1 klasy, w Mszach wotywnych 1 klasy i w Mszach śpiewanych nie konwentualnych, nie dopuszcza się żadnej innej modlitwy, oprócz modlitwy, która należy odmówić pod jednym zakończeniem i jednego wspomnienia uprzywilejowanego, z zachowaniem przepisu zawartego w n. 333;
- b) w niedziele 2 klasy nie dopuszcza się żadnej innej modlitwy, oprócz wspomnienia święta 2 klasy, które opuszcza się, jeżeli trzeba odmówić wspomnienie uprzywilejowane;
- c) w inne dni liturgiczne 2 klasy i w Mszach wotywnych 2 klasy dopuszcza się tylko jedną inną modlitwę, mianowicie albo jedną uprzywilejowaną, albo jedną zwykłą;
- d) w dni liturgiczne 3 i 4 klasy i w Mszach wotywnych 3 i 4 klasy dopuszcza się tylko 2 modlitwy.

435. Opuszcza się każdą modlitwę, która przekracza ilość ustaloną dla poszczególnych dni liturgicznych; pod żadnym pozorem nie wolno przekroczyć potrójnej liczby modlitw.

436. Modlitwę własną Mszy odmawia się zawsze pod swoim zakończeniem, chyba że trzeba dołączyć do niej pod tym samym zakończeniem inną modlitwę, jak to wskaże się niżej w nn. 444—445.

437. Zawsze odmawia się pod drugim zakończeniem:

- a) wspomnienia, które trzeba zrobić;
- b) modlitwę nakazaną przez Ordynariusza miejscowego;
- c) modlitwę wotywną.

438. Jeżeli dwie modlitwy w pierwszej lub drugiej części składają się prawie z tych samych słów, modlitwę następną:

- a) jeżeli jest z okresu liturgicznego, zmienia się na inną z następnej niedzieli lub dnia powszedniego;
- b) jeżeli chodzi o Świętego, zmienia się na inną z tego samego lub podobnego Commune;
- c) jeżeli chodzi o modlitwę nakazaną, opuszcza się.

439. W modlitwach Oficjum przeniesionego lub przełożonego nie należy zmieniać słów hanc, lub hodiernam, lub praesentem diem, albo podobnych.

440. Ilekróć w Mszale zachodza słowa *Flectamus genua, Levate*, we Mszy uroczystej wygłasza je diakon, w innych Mszach celebrans; po *Flectamus genua* wszyscy razem z celebransem klękają i przez pewien okres czasu modlą się w milczeniu; po *Levate*, wszyscy wstają i celebrans odmawia modlitwę.

441. Co do jakości i ilości modlitw w Mszach za zmarłych, należy zachować przepisy podane w n. 398.

II — Modlitwy w Mszach z wieloma lekcjami

442. W Mszach z wieloma lekcjami (nn. 467—468) wspomnienia i inne modlitwy należy umieścić po modlitwie, która poprzedza ostatnią lekcję czyli epistolę; tylko ta modlitwę bierze się pod uwagę, określając ilość modlitw.

443. Jako wspomnienie dnia powszedniego, którego Msza ma wiele lekcji, odmawia się pierwszą modlitwę, mianowicie tę, która była odmówiona w *Laudes*.

III — Modlitwy, które należy odmawiać pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy

444. Do modlitwy Mszy dołącza się pod jednym zakończeniem drugą modlitwę tylko wówczas, gdy jest to:

- a) modlitwa obrzędowa (n. 447);
- b) modlitwa Mszy wotywniej 1 lub 2 klasy, która napotkała przeszkodę (nn. 330 c, 343 c);
- c) inna modlitwa, którą rubryki wyraźnie nakazują albo pozwalają odmówić pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy (nn. 110, 350, 449, 451, 453).

445. Pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy, można odmówić tylko jedną modlitwę.

Jeżeli zgodnie z rubrykami należałoby odmówić więcej modlitw pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy, zachowuje się tylko jedną według kolejności opisanej wyżej w n. 444; pozostałe opuszcza się.

446. Modlitwę, którą należy odmówić pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy, uważa się za jedno z nią i odmawia się także w Mszach ze śpiewem (in cantu).

IV — Modlitwy obrzędowe

447. Pod nazwą „modlitwy obrzędowej” („*oratio ritualis*”) rozumie się modlitwę mszalną, która wiąże się z następującymi błogosławieństwami i konsekracjami:

- a) Konsekracją Biskupa;
- b) udzielaniem wyższych święceń;
- c) błogosławieństwem opata;
- d) błogosławieństwem ksieni;
- e) błogosławieństwem i konsekracją dziewic;
- f) błogosławieństwem cmentarza;
- g) rekonyliacją cmentarza.

Te modlitwy umieszczone między Mszami wotywnymi, zawsze należy dołączać do modlitwy Mszy pod jednym zakończeniem.

448. W Mszach, w których dodaje się modlitwę obrzędową, wyklucza się wszelkie inne modlitwy, oprócz wspomnień uprzywilejowanych.

V — Modlitwy w dniu koronacji Papieża oraz w rocznicę Papieża i Biskupa diecezjalnego

449. W dniu koronacji Papieża i w jej rocznicę, oraz w rocznicę wyboru, albo konsekracji, albo przeniesienia Biskupa diecezjalnego (jeden raz, w dniu wybranym przez Biskupa) we wszystkich Mszach, oprócz Mszy za zmarłych, dodaje się do modlitwy Mszy pod jednym zakończeniem, modlitwę za Papieża albo za Biskupa, byleby nie wypadł dzień liturgiczny wymieniony na tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8 (por. n. 363).

450. Ilekroć modlitwa za Papieża lub za Biskupa napotyka przeszkodę, przenosi się ją na najbliższy dzień wolny od podobnej przeszkody, tak samo jak przenosi się Mszę konwentualną na te rocznice w kościołach i kolegiatach (n. 364).

VI — Modlitwa kapłana za siebie w rocznicę własnych święceń kapłańskich

451. W rocznicę własnych święceń kapłańskich, każdy kapłan może dodać do modlitwy Mszy modlitwę za siebie pod jednym zakończeniem, byleby nie wypadł dzień wymieniony na tablicy pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8.

452. Jeżeli modlitwa kapłana za siebie napotyka przeszkodę, można ją przenieść na najbliższy dzień wolny od podobnej przeszkody.

VII — Modlitwa „O rozkrzewienie wiary”

453. W przedostatnią niedzielę miesiąca października, albo w inną ustanowioną przez Ordynariusza jako „misyjną”, we wszystkich Mszach do modlitwy mszalne dodaje się pod jedną konkluzją modlitwę o rozkrzewienie wiary, z wyjątkiem dni wymienionych w tabeli pierwszeństwa pod nn. 1, 2, 3 i 8.

VIII — Modlitwa nakazana

454. Pod nazwą modlitwy nakazanej (oratio imperata) rozumie się modlitwę, która Ordynariusz miejscowy może nakazać, gdy zajdzie poważna i publiczna potrzeba lub klęska.

455. Ordynariusz miejscowy może przepisać jako modlitwę nakazaną, jakakolwiek modlitwę z Mszy, które można odprawiać jako wotywy, albo z modlitw różnych, albo z Mszy i modlitw za zmarłych.

456. Jest najbardziej stosowne (Maxime convenit), aby Ordynariusz miejscowy nie wyznaczał modlitwy nakazanej na stałe, lecz tylko z przyczyny naprawdę poważnej i na okres, który nie przekracza trwania prawdziwej potrzeby.

457. Modlitwa nakazana:

- a) może być tylko jedna;
- b) winni sa odmawiać wszyscy kapłani odprawiający Mszę w kościołach i kaplicach diecezji, także wyjętych;
- c) nigdy nie odmawia się jej pod jednym zakończeniem z modlitwą Mszy, lecz po wspomnieniach uprzywilejowanych;
- d) nie wolno jej odmawiać we wszystkie dni liturgiczne 1 i 2 klasy, w Mszach wotywnych 1 i 2 klasy, w Mszach ze śpiewem oraz ilekroć wspomnienia uprzywilejowane osiągnęły liczbę przewidzianą dla poszczególnych dni liturgicznych.

458. Modlitwę nakazaną za zmarłych odmawia się tylko w dni powszednie 4 klasy oraz w czytanych Mszach wotywnych albo za zmarłych 4 klasy.

459. W czasie publicznej klęski albo potrzeby, która ze swojej natury trwa przez dłuższy czas (np. wojna, zaraza itp.), Ordynariusz miejscowy może nałożyć odpowiednią modlitwę nakazaną na cały czas nieszczęśliwego zdarzenia, lecz tę modlitwę:

- a) odmawia się tylko w poniedziałki, środy i piątki;
- b) opuszcza się w te same dni i w tych Mszach, o których mowa wyżej w n. 457 d.

460. Gdy zajdzie nagle poważna potrzeba albo klęska i nie ma czasu, aby zwrócić się do Ordynariusza, proboszcz może nakazać odmawianie odpowiedniej modlitwy przez trzy kolejne dni na terenie swojej parafii, także w kościołach i kaplicach wyjętych.

Tej modlitwy nie wolno odmawiać w tych samych dniach i w tych samych Mszach, co modlitwy nakazanej przez miejscowego Ordynariusza (n. 457 d); jeżeli należałoby odmawiać modlitwę nakazaną przez Ordynariusza, to opuszcza się ją, przez te trzy dni.

IX — Modlitwa wotywna

461. Każdy kapłan może dowolnie dodać jedną modlitwę we wszystkich Mszach czytanych „nie konwentualnych, w dni liturgiczne 4 klasy.

462. Modlitwę wotywna można wybrać albo ze Mszy, które wolno odprawiać jako wotywy, albo z modlitw różnych, albo ze Mszy i modlitw za zmarłych.

463. Tę modlitwę odmawia się na ostatnim miejscu po innych modlitwach; nie może ona przekraczać potrójnej liczby modlitw.

464. Orację wotywną za zmarłych można dodać w czytanych Mszach za zmarłych, nie konwentualnych, 4 klasy.

465. W modlitwie *A cunctis* można wymienić tytularnego świętego własnego kościoła, albo jakiegoś głównego Patrona, albo Założyciela lub Tytuł Zakonu albo Zgromadzenia. Poza tym należy zachować rubryki odnoszące się do tej modlitwy, które znajdują się w Mszale.

E) LEKCJE I INNE CZĘŚCI AŻ DO EWANGELII

466. Po modlitwie czyta się epistołę; po jej skończeniu odpowiada się *Deo gratias*.

467. Przed epistołą czyta się jedną lekcję:

- a) w środy Suchych Dni;
- b) w środę 4 tygodnia W. Postu;
- c) w Wielką Środę.

Na końcu tej lekcji odpowiada się *Deo gratias*.

468. Pięć lekcji czyta się przed epistołą w Soboty Suchych Dni; na końcu każdej lekcji, oprócz lekcji z Proroka Daniela, odpowiada się *Deo gratias*.

W Mszach konwentualnych oraz w Mszach, w których udziela się święceń zawsze należy odczytać wszystkie lekcje z ich modlitwami i wersetami; w innych Mszach tak ze śpiewem jak czytanych, można odmówić tylko pierwszą modlitwę, która odpowiada Oficjum z *Flecta-*

mus genua, jeżeli należy je wygłosić, oraz pierwsza lekcję z jej werse-
tami, następnie mówi się w zwykły sposób Dominus vobiscum, Et cum
spiritu tuo, Oremus i drugą modlitwę bez Flectamus genua, po której
następują zachodzące wspomnienia. Opuściwszy następne lekcje z ich
wersetami i modlitwami, natychmiast czyta się ostatnią lekcję czyli
epistolę i następujący po niej traktus, a w sobotę po Zesłaniu Ducha
Św. także sekwencję.

468. Po epistole, mówi się gradual i Alleluia z werse-
tami, jak podano w Mszale na właściwym miejscu.

470. Przed ostatnim Alleluia, albo po traktusie mówi się sekwencję.
Odnosnie sekwencji Dies irae należy zachować zasady podane w n. 399.

471. Na początku ewangelii mówi się Dominus vobiscum na co od-
powiada się Et cum spiritu tuo; następnie: Sequentia (lub Initium)
sancti Evangelii secundum N., na co odpowiada się Gloria, tibi Domine;
na końcu odpowiada się Laus tibi, Christe.

472. W Wielkim Tygodniu przed czytaniem opisu Męki Pańskiej
nie mówi się Dominus vobiscum ani Sequentia sancti Evangelii, Gloria
tibi, Domine, lecz Passio Domini nostri Iesu Christi secundum N., a na
końcu nie odpowiada się Laus tibi, Christe.

473. W Mszach ze śpiewem celebrans opuszcza to wszystko, co dia-
kon, subdiakon i lektor śpiewają i czytają wykonując swój urząd.

474. Po ewangelii, zwłaszcza w niedziele i dni świąt obowiązują-
cych w miarę możności winna się odbyć krótka homilia dla wiernych.

Jeżeli homilię wygłasza inny kapłan niż odprawiający, nie może jej
głosić równocześnie z odprawianiem Mszy, przeskadzając uczestnictwu
wiernych; w takim wypadku należy przerwać odprawianie Mszy
i podjąć ją dopiero po zakończeniu homilii.

F) WYZNANIE WIARY

475. Po ewangelii lub homilii odmawia się wyznanie wiary:

- a) w każda niedzielę, chociażby jej Oficjum ustąpiło przed jakimś
świętem, albo odprawiano wotywę 2 klasy;
- b) w święta 1 klasy i w Mszach wotywnych 1 klasy;
- c) w święta 2 klasy Pańskie i N. Maryi Panny;
- d) przez oktawy Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zesłania Ducha
Św., także w przypadające święta i we Mszach wotywnych;
- e) w główne święta (festa natalicia) Apostołów i Ewangelistów
oraz w święta Katedry św. Piotra i św. Barnaby Ap.

476. Nie odmawia się wyznania wiary:

- a) we W. Czwartek w Mszach Krzyżma św. i Wieczery Pańskiej
oraz we Mszy Wigilii Wielkanocnej;
- b) w święta 2 klasy, z wyjątkiem tych, które są wymienione wyżej
w n. 475 c oraz e;
- c) w Mszach wotywnych 2 klasy;
- d) w Mszach świątecznych i wotywnych 3 i 4 klasy;
- e) z powodu jakiegoś wspomnienia zachodzącego we Mszy;
- f) w Mszach za zmarłych.

G) ANTYFONA NA OFIAROWANIE I CICHE MODLITWY

477. Po wyznaniu wiary, albo jeżeli się go nie odmawia, po ewangelii lub homilii, mówi się Dominus vobiscum, na co odpowiada się Et cum spiritu tuo, i Oremus; następuje antyfona na ofiarowanie, której nie ma tylko we Mszy Wigilii Wielkanocnej.

478. W okresie wielkanocnym do antyfony na ofiarowanie dodaje się Alleluia, jeżeli go nie ma. Poza okresem wielkanocnym oprócz okresu od Siedemdziesiątnicy do Wielkanocy, zachowuje się Alleluia, które niekiedy znajduje się na końcu antyfony na ofiarowanie.

479. Ofiarowanie hostii i kielicha i następne czynności wykonuje się jak w częściach stałych Mszy (Ordo Missae).

480. Modlitwę zwaną „secreta” odmawia się cicho, bez Dominus vobiscum i Oremus. Odmawia się tyle modlitw cichych, ile było modlitw na początku Mszy. Odmawia się je w tym samym porządku i zakończy jak inne modlitwy.

481. Zakończenie ostatniej modlitwy cichej odmawia się cicho aż do słów Per omnia saecula saeculorum, które wypowiada się głośno.

H) PREFACJA

482. W każdej Mszy odmawia się prefację własną, a jeżeli jej nie ma, prefację okresową (de Tempore) albo zwykłą (Communis).

483. Żadne wspomnienie zachodzące we Mszy nie wprowadza własnej prefacji.

484. Prefację o Bożym Narodzeniu odmawia się:

- a) jako własną w Mszach Bożego Narodzenia i jego Oktawy oraz w święto Oczyszczenia N. M. P.;
- b) jako okresową w czasie oktawy Bożego Narodzenia także w Mszach, które poza oktawą miałyby prefację własną, z wyjątkiem tych Mszy, które mają własną prefację o tajemnicach lub Osobach Boskich; oraz w dniach od 2 do 5 stycznia.

485. Prefację o Objawieniu Pańskim, odmawia się:

- a) jako własną w Mszach ze święta Objawienia Pańskiego i Wspomnienia Chrztu Chrystusa Pana;
- b) jako okresową w dniach od 7 do 13 stycznia.

486. Prefację wielkopostną odmawia się:

- a) jako własną w Mszach okresu od Środy Popielcowej do soboty przed 1 niedzielą Męki Pańskiej;
- b) jako okresową w innych Mszach odprawianych w tym czasie i nie mających własnej prefacji.

487. Prefację o Krzyżu Świętym odmawia się:

- a) jako własną w Mszach okresu od 1 niedzieli Męki aż do Wielkiego Czwartku Wieczery Pańskiej; w świątecznych i wotywnych Mszach o Krzyżu św., o Męce Pańskiej i narzędziach Męki Pańskiej, o Najdroższej Krwi Chrystusa, o Najświętszym Odkupicielu;
- b) jako okresową od 1 niedzieli Męki aż do W. Środy we wszystkich Mszach, które nie mają własnej prefacji.

488. Prefację Mszy Krzyżma św. odmawia się w W. Czwartek Wieczery Pańskiej w tej Mszy.

489. Prefację Wielkanocną odmawia się:

- a) jako własną w Mszach okresu od Mszy Wigilii Wielkanocnej, aż do wigilii Wniebowstąpienia Pańskiego;
- b) jako okresową w innych Mszach odprawianych w tym czasie i nie mających własnej prefacji.

490. Prefację o Wniebowstąpieniu Pańskim odmawia się:

- a) jako własną w święto Wniebowstąpienia Pańskiego;
- b) jako okresową od piątku po Wniebowstąpieniu aż do piątku przed wigilią Zesłania Ducha Św., we wszystkich Mszach, które nie mają własnej prefacji.

491. Prefację o Najśw. Sercu Jezusowym odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o Najśw. Sercu Jezusowym.

492. Prefację o Chrystusie Królu odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o Chrystusie Królu.

493. Prefację o Duchu Świętym odmawia się:

- a) jako własną w Mszach okresowych od Wigilii Zesłania Ducha Św. aż do następnej soboty, oraz w Mszach świątecznych i wotywnych o Duchu Świętym;
- b) jako okresową w innych Mszach odprawianych w tym czasie i nie mających własnej prefacji.

494. Prefację o Trójcy Przenajświętszej odmawia się:

- a) jako własną w Mszach ze święta i wotywach o Przenajświętszej Trójcy;
- b) jako okresową w niedziele Adwentu i we wszystkie niedziele 2 klasy poza okresem Wcielenia i wielkanocnym.

495. Prefację o Najśw. Maryi Pannie odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o N. Maryi Pannie, oprócz święta Oczyszczenia N. Maryi Panny.

496. Prefację o św. Józefie odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o św. Józefie.

497. Prefację o Apostołach odmawia się w Mszach świątecznych i wotywnych o Apostołach i Ewangelistach.

498. Prefację zwykłą (Communis) odmawia się w Mszach, które nie mają własnej prefacji i nie muszą przyjąć prefacji okresowej.

499. Prefację o zmarłych odmawia się w Mszach za zmarłych.

I) KANON MSZY I INNE CZĘŚCI AŻ DO POKOMUNII

500. Po prefacji i Sanctus odmawia się cicho Kanon Mszy, jak w Częściach stałych Mszy.

501. Ilekroć trzeba zmieniać modlitwy Communicantes, Hanc igitur oraz Qui pridie, zaznaczono to na właściwym miejscu w odnośnych Mszach.

W oktawach Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zesłania Ducha Św. własne Communicantes oraz Hanc igitur odmawia się także w Mszach, które nie są z oktawy, chociażby miały własną prefację.

502. Właściwa pora (tempus proprium) rozdawania wiernym Komunii przypada we Mszy po Komunii odprawiającego kapłana, który

sam wińien ją rozdawać przystępującym, chyba że z powodu wielkiej ilości komunikujących wypada, aby mu pomógł jeden lub kilku innych kapłanów.

Jest zupełnie niewłaściwe (Dedecet omnino), aby przy tym samym oltarzu, przy którym aktualnie odprawia się Mszę św., inny kapłan rozdawał Komunię św., poza właściwą jej porą.

Ze słusznej przyczyny wolno rozdawać Komunię św. także bezpośrednio przed lub po Mszy św., a nawet poza Mszą; w tych wypadkach należy użyć formy przepisanej w Rytuale rzymskim, Tyt. V, Rozdz. II, nn. 1—10.

503. Gdy rozdaje się Komunię św. w czasie Mszy, celebrans przyjmawszy Najświętszą Krew i opuściwszy spowiedź powszechna i absolucję, odmawia Ecce Agnus Dei i trzykrotnie Domine, non sum dignus i bezpośrednio przystępuje do rozdawania Komunii św.

504.. Po odprawieniu Kanonu i wszystkich innych części aż do Komunii, odmawia się antyfonę na Komunię, a na jej końcu w okresie wielkanocnym dodaje się Alleluia, jeżeli go nie ma; poza okresem wielkanocnym, oprócz okresu od Siedemdziesiątnicy aż do Wielkanocy, zachowuje się Alleluia, które niekiedy znajduje się na końcu tej antyfony.

505. Modlitwy po Komunii odmawia się w tej samej ilości, w taki sposób i w takim porządku jak modlitwy na początku Mszy.

506. W Mszach w dni powszednie W. Postu i okresu Męki Pańskiej oprócz Trzech Dni Świętych po ostatniej modlitwie po Komunii, dodaje się modlitwę nad ludem, którą odmawia się zawsze pod odrębnym zakończeniem, a przed nią mówi się Oremus. Humiliate capita vestra Deo. Tę modlitwę należy odmówić, choćby ją już poprzedziły trzy modlitwy po Komunii.

(Ciąg dalszy w następnym numerze)

Za zezwoleniem Władzy Duchownej

Wydaje Kuria Biskupia w Gorzowie Wlkp.
Druk: Gorzowska Drukarnia Akcydensowa w Gorzowie Wlkp.
Zam. 1657 VI. 1961 — F-5 Nakład 1.200